

خودکفا شدم

ماندانا هوشمندیان در تیرماه سال ۱۳۸۰ در استان فارس به دنیا آمده است. او در دوران تحصیلاتش کلاس‌های متوسطه اول را در مدرسه تیزهوشان با معدل ۱۹/۹۸ پشت سر گذاشته و برای ورود به کلاس دهم، برخلاف انتظار اطرافیان، ادامه تحصیل در رشته گرافیک هنرستان را انتخاب کرده است. هوشمندیان هم‌زمان با شروع تحصیل در هنرستان، فعالیت فیلم‌سازی را نیز آغاز کرد و توانست در هر سال یک فیلم کوتاه دانش‌آموزی تولید کند و در جشنواره‌های استانی و کشوری جوایزی کسب کند. ماندانا هوشمندیان در حال حاضر دانشجوی ترم سوم رشته گرافیک در تهران است. او همچنان فعالیت‌های هنری خود را دنبال می‌کند. فیلم‌های «پدر بذر بود!»، «تاریخ انقضا» و «زیر آسمان بزرگ» از جمله فیلم‌های کوتاهی هستند که در دوران هنرستان ساخته است.

از همان سن ۱۵-۱۶ سالگی، یعنی وقتی وارد هنرستان شدم. اولین فیلمت چه نام داشت و چطور شد آن را ساختی؟

«پدر بذر بود». آن موقع جشنواره‌ای با نام پرسش مهر، با موضوع خشونت در حال برگزاری بود. به دلیل علاقه‌ام به حیوانات و دغدغه‌ای که برای جلوگیری از خشونت علیه حیوانات داشتم، جرقه ساختن فیلمی کوتاه با این موضوع در ذهنم زده شد و شروع به ساختن آن کردم.

چگونه با جشنواره بین‌المللی فیلم رشد آشنا شدی؟ کدام یک از فیلم‌هایت در جشنواره فیلم رشد پذیرفته شده‌اند؟ کدام یک جایزه گرفته است؟

معاون پرورشی هنرستانمان ما را با جشنواره‌ها و مسابقات آشنا می‌کرد و از ما می‌خواست اگر تمایل داریم، در این مسابقات شرکت کنیم. برای فیلم‌های پدر بذر بود و تاریخ انقضا جایزه گرفته‌ام؛ هر دو.

شما از رشته گرافیک به عنوان یک رشته هنری پایه حرف زدی. گرافیک در فیلم‌سازی چه نقشی دارد؟

ما در گرافیک با رنگ‌ها، انواع قاب‌بندی‌ها، ریتم، حرکت و مواردی از این قبیل آشنا می‌شویم که همه در فیلم‌سازی به کار می‌روند.

از دوران فیلم‌سازی‌ات چه خاطره جالبی داری؟

فکر می‌کنم رفتن به جشنواره‌های گوناگون در ایران و آشنایی با کسانی که مثل خودم دغدغه هنری دارند، بهترین خاطره این دوران است.

این کلمات با همدیگر چه ارتباطی می‌توانند داشته باشند: دانش‌آموز، فیلم، معلم، مدرسه و زندگی.

اگر دانش‌آموز، معلم و مدرسه سه ضلع یک مثلث در زندگی ما آدم‌ها باشند، معلم‌ها می‌توانند با استفاده از نمایش فیلم در کلاس‌های خود،

چرا تحصیل در هنرستان و رشته گرافیک را انتخاب کردی؟

دلایل متعددی وجود داشت، از جمله علاقه زیاد به رشته‌های هنری. گرافیک برای رشته هنر پایه محسوب می‌شود و امکان انتخاب را در ورود به دانشگاه و مراحل بعدی افزایش می‌دهد.

دانش‌آموزانی که علاقه دارند در رشته‌های هنری تحصیل کنند، باید چه ویژگی‌هایی داشته باشند؟

به نظر من استعداد و علاقه برای ورود به رشته‌های هنری، از جمله ویژگی‌های مهمی است که برای تحصیل در هنرستان هنر لازم است. البته توانایی تفکیک درس‌های تئوری و عملی به صورت هم‌زمان و دلسرد نشدن از ادامه راه را هم به آن اضافه کنید.

چه دانش‌آموزانی در هنرستان‌ها بیشتر موفق هستند؟

اولاً که تعریف موفقیت از نظر هر شخص متفاوت است. دوم، فرار نکردن از انجام فعالیت‌های عملی که اکثراً حجم زیادی دارند و وقت قابل توجهی را می‌گیرند.

فعالیت فیلم‌سازی‌ات را از کی شروع کردی؟

شخصیت و تیپ در فیلم کوتاه

از جمله عناصر مهم در فیلم، شخصیت است. شخصیت شالوده‌آسایی و روح فیلم‌نامه است. برای نوشتن فیلم‌نامه داستانی باید از همان اول مشخص کنید شخصیت اصلی شما کیست، چه نیاز مهمی در فیلم شما دارد و برای رسیدن به این نیاز باید از چه موانعی بگذرد. اما آیا شخصیت‌پردازی در فیلم کوتاه و شخصیت‌پردازی در فیلم نیمه‌بلند یا بلند، به یک شکل انجام می‌شود؟

مسلماً پاسخ منفی است. در فیلم کوتاه، به دلیل مدت زمان کم، با تیپ سر و کار داریم، نه با شخصیت. شخصیت باید چندین وجه پیچیده داشته باشد تا در مسیر داستان کم‌کم برملا و شناسایی شود. اما تیپ، به علت کدهای آشنای ذهنی مخاطب نسبت به او، زود شناخته می‌شود و در نتیجه قابل پیش‌بینی است. تماشاگر خیلی سریع با او ارتباط برقرار می‌کند. در فیلم‌های نیمه بلند، بلند یا سریالی، شخصیت غیرقابل پیش‌بینی، هدف‌دار و جهت یافته است. شخصیت قابل تغییر است، اما تیپ نه. تیپ معمولاً به همان شکل که در آغاز بوده باقی می‌ماند و تأثیر او بر مخاطب آسان و زودگذر است.

فیلم بچه‌های آسمان اثر مجید مجیدی را به یاد بیاورید. در آن فیلم بلند سینمایی، شما با شخصیتی اصلی به نام علی روبه‌رو هستید که برای تهیه کفش خواهرش، مرارت‌ها و سختی‌هایی را به جان می‌خورد! آیا امکان دارد ایده اولیه این فیلم بلند را ما قبلاً در یک فیلم کوتاه ساخته یا دیده باشیم؟ بله امکان دارد.

تصور کنید دختر بچه‌ای با کیف مدرسه‌اش مقابل در حیاط خانه‌شان ایستاده است و مدام سر کوچه را نگاه می‌کند. بالاخره پسر بچه‌ای دوان دوان و خیس عرق از راه می‌رسد، کفش‌هایش را با عجله بیرون می‌آورد و به دختر می‌دهد. دختر بچه، در حالی که از دست او عصبانی است، دمپایی‌اش را بیرون می‌آورد و کفش‌های او را می‌پوشد. بعد هم در حالی که به پسر بچه غر می‌زند، دوان دوان می‌رود. در این فیلم شما با دو شخصیت علی و خواهرش روبه‌روید. اما در مثالی که زده شد و بخشی از همان فیلم سینمایی است، شما با دو تیپ و خیلی زود با وضعیت زندگی آن دو آشنا می‌شوید. بعد هم فیلم شما تمام می‌شود. چون شما قرار است یک فیلم کوتاه بسازید نه یک فیلم بلند.

زندگی بهتر و شادتری را برای بچه‌ها بسازند. چون فیلم دیدن خودش کسب یک زندگی جدیدتر است.

● به عنوان دانشجوی رشته هنر می‌توانی بگویی هنر در زندگی آدم‌ها چه تأثیری دارد؟

هنر به معنای عام در تمامی مراحل و اتفاقات زندگی بسیار تأثیرگذار است. هنر به انسان توانایی لذت بردن و خودکفایی بیشتر می‌دهد.

● برای دانش‌آموزان هنرستانی که از ماندن در خانه خسته شده‌اند و حالا دیگر در مدرسه نیستند، چه پیشنهادی داری؟

همین که بدانیم شرایط برای همه ما یکسان است، کمی دلگرم می‌شویم. ماندن در خانه برای من هم مثل همه افراد جامعه، به خصوص هنرمندان، بسیار سخت است. با انجام تکالیف دانشگاه، دیدن فیلم و خواندن کتاب این روزهای سخت را پشت سر می‌گذارم.

● به نظرت مهم‌ترین وظیفه یک فیلم‌ساز چیست؟

به تصویر کشیدن صحنه‌هایی از زندگی اقشار و اقوامی از جامعه که مردم عادی شاید تا آخر عمر هم از آن‌ها بی‌خبر باشند. پرداختن به دغدغه‌هایی که مردم به صورت روزمره با آن‌ها مواجهند. آموزش صحیح فرهنگی برای گروه‌های گوناگون سنی، با نشان دادن سبک زندگی صحیح و غلط مردم.

● یک جمله یادگاری برای دانش‌آموزان هنرستانی داری؟

اگر شما هم مثل من به هنر علاقه‌مند هستید و بدون لذت بردن از آن نمی‌توانید زندگی کنید، از امروز با علاقه و پشتکار، رسیدن به آن را نشانه بگیرید و تا آخر به مسیرتان ادامه دهید.

